

KATOLIŠKI GLAS

TAXE PERÇUE	GORIZIA	SETTIMANALE - REDAZIONE E AMMINISTRAZIONE: RIVA PIAZZUTTA, 18 34170 GORIZIA - TELEFONO 0481 - 533177 - DIRETTORE RESPONSABILE: MONS. MOČNIK FRANCESCO - REGISTR. TRIBUNALE DI GORIZIA N. 5 DEL 28 - 01 - 1949 - SPEDIZIONE IN ABBONAMENTO POSTALE - GRUPPO 11/70% AUTORIZZAZIONE DIREZIONE PROVINCIALE P. T. DI GORIZIA	UREDNIŠTVO IN UPRAVA:	Riva Piazzutta, 18 - 34170 GORIZIA - GORICA Tel. 0481 - 533177 - Telefax 533177 Poštni t/rn 11234499
TASSA RISCOSSA	ITALY		Poduredništvo: Vicolo delle Rose, 7 - 34135 Trieste - Trst - Tel. 040 - 414646	

Zadnja večerja, ko je Je-
zus postavil zakrament sv.
Evharistije. Praznik sv. R.
Telesa bomo obhajali v
nedeljo, 17. junija

Priznati zmoto in prevaro

V slovenskem javnem življenju poleg besede demokracija odmeva beseda »sprava«. To se sliši iz vrst politikov kakor tudi od strani katoliške Cerkve. Govori se o »narodni spravi«, o pomiritvi, o po-
zabi na preteklost. Kot smo brali, so se v Ljubljani zbrali na delovni pogovor Milan Kučan in vsi člani predsedstva z nad-
škofom in metropolitom A. Suštajem. Z njim so izmenjali informacije in pobude v zvezi z narodno spravo.

USODNA ZMOTA

Slovenska politika mora trenutno reševati težave v gospodarstvu in breme hudih časov iz komaj preteklih in polpreteklih let. Gre za moralna bremena, ki so se nakopičila od leta 1941 do zadnjih demo-
kratičnih volitev. Eni se bojijo revanšizma, t.j. maščevanja, kar bi pomenilo le novo nasilje, drugi pa se bojijo, da se preteklost ne bo objektivno preiskala, kar da je pogoj za narodno spravo.

Nam se zdi, da je predvsem potreben en pogoj: spoznanje in priznanje, da smo vsi Slovenci bili v bližnji preteklosti, od leta 1941 do leta 1990, obupno prevarani. Pravim vsi, tako na desni kot na levi. France Bučar je v nastopnem govoru v novoizvoljeni skupščini imenoval to pre-
varo »usodna zmotas«. Ta usodna zmotas se tiče vsch nas, tistih na levi kot tistih na desni. Poglejmo.

USODNA ZMOTA PREMAGANIH

Tisti na desni, t.j. antikomunisti so bili v zmoti in prevarani, ker so zaupali v zahodno demokracijo in se zanesli na njih besede. Niso do časa uvideli, da je tem demokracijam šlo samo za njih interese in nikakor ne za interese jugoslovanskih narodov. To se je začelo s pučem generala Simovića v Beogradu marca 1931. Ta vojaški brezglavi udar pomeni začetek tragedije jugoslovanskih narodov. Povzročili sta ga ameriška in angleška diploma-
cija, ki sta po vsej sili hoteli zapletiti Jugoslavijo v konflikt s Hitlerjem in Mus-
solinijem. To je bila prva prevara.

Tej prevari oz. zmoti je sledila druga: resnično sodelovanje z okupatorjem pri ustaških v NDH, ter bolj ali manj prikrito pri Slovencih z vaškimi stražami in kasneje v domobranstvu. Pri Srbih politika generala Milana Nedića in njegove vlade za časa nemške okupacije Beograda. Slovensko politično vodstvo je po razpa-
du Jugoslavije spregledalo nasvet prof. Ehrlicha, naj se za časa, ko bo Slovenija pod tujo zasedbo in razkosana, podtalno uveljavljuje vrhovna slovenska oblast, kot si jo je bil 10. aprila 1941 javno privzel Narodni svet Slovenije. (C. Žebot, Nemil-
ljiva Slovenija, str. 207). To bi bilo ver-
jetno rešilo Slovence pred komunistično revolucijo. Torej nova zmotas.

Zadnja prevara in zmotas je bilo zadr-
žanje domobranskega vodstva na Koro-

škem maja 1945. Iz vseh pričevanj je raz-
vidno, da vodstvo ni bilo kos razmeram. Naivno je zaupalo Angležem in bilo pre-
varano. Tudi ko so prišli v Vetrinjo za-
nesljive vesti o vračanju ljudi Titovi voj-
ski, ni vodstvo nič ukrenilo. Končna pre-
vara Angležev in končna zmotas domobran-
skega vodstva.

USODNA ZMOTA ZMAGOVALCEV

Klavrno se je pa zmotila levičar. Tisoči in tisoči so šli v boj v prepričanju, da se borijo za svobodo, za demokracijo zoper okupatorja. Trdno so bili v to uverjeni med revolucijo in dosti časa po njej. France Bučar je to zmotas oz. prevaro takole orisal: »Gre za popravek tiste usod-
ne znote, ki nas je huje prizadela kot mnoge katastrofalne nesreče v naši na-
rodni zgodovini. Jarem, ki smo si ga sami nadeli v tej državljanski vojni, je hujši v svojih posledicah, kot vse, kar smo doživeli doslej. To je jarem dom-
nevne posesti absolutne resnice« (t.j. ja-
rem partijske diktature).

Gre za priznanje, ki ga je dal mož, nekoč sam partizan. Partizani so se torej navidez borili za svobodo zoper okupa-
torja v resnici so se borili za novo dik-
taturu. To je bila največja prevara, naj-
večja zmotas na strani levice.

Zmot in prevar je bilo torej do sedaj brez konca. Ali bi priznanje teh zmot in prevar ne bila primerna osnova za na-
rodno spravo? Recimo si: Vsi smo bili v zmoti in prevarani. Zato si sežimo v roke in začnimo res složno skrbeti za bolj-
šo prihodnost našega naroda.

Pa še nekaj. Kot kristjani začnimo vključevati v svoje molitve VSE ŽRTVE zadnje vojne in revolucije, tako ene kot druge. Saj so takrat vsi bili kristjani, vsi so bili naši, vsi so padli v veri, da se borijo za dobro stvar.

K. H.

Katoličani na Kosovu

Na Kosovu živi tudi močna katoliška skupnost. Vodi jo škof. Prela. Imajo več župnij, od katerih je največja Dja-
kovic, šteje nad 9 tisoč vernikov doma-
činov Albancev. Upravljajo jo frančiškani iz Bosne. Župnija je mlada; skoro polo-
vica vernikov je izpod 18 let in le šest odstotkov ima nad 65 let. Verouk ob-
iskuje do 2.000 otrok. Huda pa je brez-
poselnost: skoro 1.200 ljudi je brez dela in tisti, ki so zaposleni, dobivajo mini-
mum jugoslovanske plače.

Pred zadnjo vojno je Cerkev na Ko-
sovu in v Makedoniji vodil škof Franc
Gnidovec, ki je pravzaprav moral šele odkrivati do tedaj prestrašene katoliške vernike.

Svobodne volitve na Vzhodu

PRAGA IN SOFIJA NA PREIZKUŠNJI

Konec prejšnjega tedna so bile prve svobodne volitve na Češkoslovaškem in v Bolgariji, v dveh nekdanjih morda najbolj stalinistično usmerjenih državah vzhodnega bloka. Ti dve republiki tako sledita Madžarski in Romuniji, da ne govorimo posebej o Sloveniji in Hrvaški. Seveda v vseh teh državah tudi razmere in poli-
tična ravnanja po zrušenju komunistič-
nih režimov niso enaka. Ponemod imamo že starejšo in zrelo novo politično pred-
stavništvo, drugje pa je vse še bolj frag-
mentirano. Pa poglejmo nekoliko naprej po izidih v Pragi oz. v Sofiji.

V ČEŠKI IN SLOVAŠKI

Volitve na Češkem in Slovaškem so potrdile predvidevanja političnih opazoval-
cev in javnosti. Veliko zmago (nad 50%) je odnesla skupina Državlanski Forum, ki ga sedaj predstavlja predsednik re-
publike Vaclav Havel. S tem je bila go-
tovo potrjena politika nove oblasti in s tem tudi tistih sil, ki so se najbolj vneto bojevale za reforme v državi. Precej za temi pa so krščanski demokratje in komu-
nisti, ki so v bistvu odnesli vsak po ka-
kih 12% glasov. Na Slovaškem se je po-
sebej afirmirala krščanska demokratska stranka, pa tudi nacionalna stranka. Vse-
kakor so s tem dani pogoji za sestavo nove vlade, v katero je zmagovita lista povabila predvsem demokristjane.

PRESENEČENJE V BOLGARIJI

Dokaj različna pa je slika z bolgarskih volitev. V Sofiji je skoraj proti vsem na-
povedim zmagala socialistična (bivša ko-
munistična) stranka. Odnos je dobrih 48% glasov. Sledi ji demokratska zveza s 36%, nato pa kmetska stranka in drugi. Vsekakor je ta zmaga dedičev nekdanjega živkovičevega režima presenetila vse opa-
zovalce. Sicer se vsi v glavnem strinjajo,

da so volitve potekle precej korektno in demokratično. Vidi pa se, da v Bolgariji ni še prave in globlje opozicije (kot je to primer najprej Poljske, nato Češke in drugih). Stranka relativne večine je torej sedanja vladna stranka predsednika re-
publike Mladenova in premiera Lukianova. Volitve v vzhodni Evropi vsekakor pri-
našajo določena presenečenja. Na eni strani radikalne spremembe in zavrnitev nek-
danjih totalitarnih ideologij, na drugi pa včasih težko razumljive »nagrade« dose-
danjem režimom. Gotovo bo razvoj šel svo-
jo pot naprej in ponesel ideale svobode in demokracije povsod, tudi tja, kjer jih danes še ni (kot je primer Albanije, zad-
njega čuvarja stalinizma in komunizma v Evropi).

Caritas tudi v Sloveniji

Po vsem krščanskem svetu poznajo ka-
toliško dobrotelno ustanovo Caritas. Ta ustanova je do sedaj delovala na Hrva-
škem, v Sloveniji pa je bila doslej prepo-
vedana. V maju so jo uradno ustanovili. Caritas ima namen pomagati vsem potrebnim, zlasti še prisiljenim na pomoč ob velikih naravnih nesrečah (potresi, po-
vodnji, lakota). V Sloveniji je do sedaj za dobrotelno skrbela zlasti revija Og-
njišče, ki ima že dolgo let rubriko »Pre-
dal dobrote«.

Trije pastirji v vladi Vzhodne Nemčije

V novi koalicijski vladi Vzhodne Nem-
čije so prevzeli tri ministrstva evangeli-
čanski teologi. Berlinski župnik in mla-
dinski dušni pastir Rainer Eppelmann je prevzel ministrstvo za obrambo in razo-
rožitev; zunanji minister je evangeličan-
ski duhovnik Markus Meckel; župnik v Leipzigu Wilhem Ebelin je prevzel mi-
nistrstvo za pomoč deželam v razvoju.

Drobne iz Jugoslavije

V Sloveniji poteka politično življenje dokaj umirjeno. Polemike med politiki so takšne, kot jih imamo v zahodnem de-
mokratičnem svetu. Peterletu npr. neka-
teri zamerijo, da se je udeležil komemo-
racije za domobranci v Vetrinju. Toda kot predsednik vlade in s tem kot zastop-
nik vseh demokratično čutečih Slovencev je storil samo svojo dolžnost. Gotovo je s tem prispeval k pomiritvi med Slovinci in k spravi, saj je s tem pokazal, da so mu pri srcu tudi tisti rojaki, ki so jih v času monolitnega režima zasipali s psov-
kami, in da čuti s sorodniki žrtev stali-
nišnega nasilja.

Slovenska vlada ta čas dela inventuro, t.j. skuša se čim bolj seznaniti z realnim stanjem na vseh področjih. To stanje je posebno hudo v gospodarstvu. Prej cve-
toča Slovenija ki je vsem pomagala, oz. ki so ji povsod jemali, se je zdaj znašla na robu gospodarskega bankrota.

Nekaj največjih podjetij je v stečaju. Prednjači Elan. Zlom tega velika pri-
merjajo z onim pri Agrokomercu v Bosni. Vendar se zdi, da je polomu v Bosni bila kriva predvsem politika, pri Elanu pa se še ne ve, kdo je kriv. Niti se ne ve, ko-
liko je dolga in koliko ima Elan imovine v inozemstvu. Državljanje se vprašujejo, kako je moglo priti do česa podobnega v Sloveniji, kjer so pošteno gospodarili, kot se je navadno trdilo.

Ob gospodarskih stiskah, v katerih se je znašla Slovenija, je vlada sklenila, da odpove svoje prispevke v sklad za ne-
razvite, istočasno zahteva zmanjšanje pri-
spevkov za vojsko. Hoče tudi zmanjšati izdatke za šolstvo in kulturo. Vprašanje pa je, ali ni takšen odnos do šolstva in kulture škodljiv narodni skupnosti in tu-
di gospodarstvu samemu na daljši rok.

Vladni predsednik Lojze Peterle se je z

nekaterim ministri podal v Beograd in se tam srečal z Markovićem. Bil je prvi predsednik kake republiške vlade, izvo-
ljen v demokratični skupščini, ki je šel na razgovore s predsednikom zvezne vla-
de. Komentator v Delu piše: »Srečanje dveh ministrskih predsednikov, Anteja Markovića in Lojzeta Peterleta, pomeni v tem trenutku srečanje dveh različnih sve-
tov. Marković simbolizira svet Mihaila Gorbačova, Peterle pa svet Borisa Jelcina (predsednik vlade republike Rusije). Oba svetova še vedno živita v tesni medseboj-
ni odvisnosti, vendar je očitno, da se protislovja med njima poglabljajo in da bosta morala preurediti odnose.«

To se pravi, da bo treba v Jugoslaviji preurediti odnose med centralno vlado v Beogradu in republiškim vladami, pa tu-
di odnose med republikami samimi, z dru-
gimi besedami bo potrebno se porazgo-
voriti o federaciji ali konfederaciji.

Na Hrvaškem se vedno bolj odločno oglašajo Srbi. Ti imajo v severni Dalma-
ciji, zlasti okoli Knina, večino in so Hr-
vati v manjšini. Zato zahtevajo Srbi svojo avtonomijo in povezanost s Srbijo. V Dal-
maciji so tudi vedno bolj pogosti manjši in večji incidenti med Srbi in Hrvati. Vanje so zapleteni tudi verniki, pravoslavni in katoličani.

V Srbiji sta se združili komunistična partija in socialistična zveza v eno stran-
ko, ki bo ohranila svojo boljševiško vse-
bino. Tam pripravljajo tudi novo repu-
bliško ustavo, ki bo še bolj centralistična kot sedanja; Kosovu bo odvzela še tisto malo avtonomije, ki jo ima. Zavoljo tega se Albanci še bolj povezujejo med seboj, celo partijci, saj je partija izgubila dve tretjini članov. Srbi pa vsako alternativo razglašajo kot terorizem, za sovražnika in razbijača Jugoslavije. Ali ne velja tukaj prislovica: »Ti rečem, da mi ne porečeš?«

Cossiga svari

Predsednik italijanske republike France-
sco Cossiga je postal zadnje čase drug človek. Iz morda zelo previdnega in vča-
sih sivega, zgolj uradnega državnega po-
glavarja se je sedaj prelevil v agresivne-
ga, polemičnega, vseskozi prisotnega in temperamentnega predsednika in sobesed-
nika. To je sam priznal tudi v odgovoru na izjave raznih časnika. Večkrat je ostro napadel razne predstavnike sodstva (sam je po svoji predsedniški funkciji tudi predsednik Vsesodnega sodnega sveta), politike in zavrnil vrsto napadov na Kvirinal in tudi njega osebo. Državni poglavar se namreč zaveda, da je njegova vloga ne le mesto nekakega notarja re-
publike, ampak aktivnega čuvarja italijan-
ske ustave in celotnega družbeno politi-
čnega življenja v državi.

To je sedaj ponovil na uradnem obisku v republiki San Marino, kjer je med dru-
gim potrdil, da mora v italijanski poli-
tiki priti do neke stabilnosti in trdnosti, posebej sedaj, ko bo Italija prevzela za en semester predsedstvo Evropske skup-
nosti in s tem aktivno povezovala procese političnega zedinjenja Evrope. Zanimivo je pripisati, da Cossiga marsikdaj izrabi prav obiske izven države za taka ali druga-
čna razmišljanja o notranjopolitičnih vprašanjih. Bliža se tudi (čež slabi dve leti) zaključek predsedniškega mandata. Sam je odločno zavrnil razna namigova-
nja v zvezi s svojo morebitno ponovno kandidaturo za Kvirinal. Sicer pa je ob-
jektivno res, da je že eno samo sedem-
letje kar dovolj (če že ne preveč) za pred-
sednikovanje v državi.

Zastopstvo Slovenske skupnosti v rimskem senatu

Zastopstvo Slovenske skupnosti je imelo v četrtek, 7. junija več pomembnih sre-
čanj v Rimu. Deželni tajnik Ivo Jevnikar in deželni svetovalec Bojan Brezigar sta se v senatu srečala z valdostanskim se-
natorjem Dujanyjem in s senatorjem Južnotirolske ljudske stranke Rizom. Oba sta svojčas podpisala zakonski predlog SSK za globalno zaščito. Zastopnika slo-
venske stranke sta jim predstavila pred-
loge popravkov k vladnemu osnutku za-
ščitnega zakona. Senator Dujany bo v kratkem obiskal naše kraje, kjer bo imel sestanek s predstavniki deželnega tajniš-
tva in pravne komisije SSK za globljo preučitev tega vprašanja.

Po zadnjih informacijah sestavljajo »ož-
ji odbor«, ki naj za senatno komisijo za ustavna vprašanja preuči zakonska bese-
dila o Slovencih, poročevalec Guzzetti (DC), Vetere (PCI), Guizzi (PSI), Boato (Federalisti), Gualtieri (PRI), Pasquino (Neodv. levičar), Pontone (MSI), Riz (SVP) in Pagani (PSDI).

V razgovoru je bil tudi poudarjen po-
men predloga, ki ga je predstavil na kon-
ferenci o človekovih pravicah v Köben-
havnu italijanski zunanji minister De Mi-
chelis v imenu Italije, Jugoslavije, Av-
strije, Češkoslovaške in Madžarske. Več-
točk je namreč znatno bolj ugodnih za manjšino od določil, ki jih za Slovence predvideva Maccanico osnutek.

Brezigar in Jevnikar sta imela tudi pri-
ložnost za razgovor z bivšim južnotirol-
skim senatorjem Mitterdorferjem, ki sta mu čestitala za ponovno izvolitev za pred-
sednika Federalistične unije evropskih na-
rodnostnih skupnosti na nedavnem kon-
gresu v Münchnu. Z njim sta ob primeru Južne Tirolske in Avstrije razpravljala o modelih za institucionalne, politične in drugačne odnose med matico in manjšino.

Dalai Lama pri papežu

Verski poglavar Tibetancev Dalai Lama je v Evropi obiskal razne politične ose-
bnosti. Ob zaključku tega potovanja je bil v avdienci tudi pri sv. očetu.

Dalai Lama živi v Indiji, odkar so ki-
tajske komunistične oblasti zasedle Tibet. Iz Indije vodi tihi in nenasilni odpor zoper kitajske komunistične okupatorje.

